

အခန်း (၂၁)

Taxation of Capital

ရင်းနှီးမတည်ငွေအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ကောက်ခံမှု

၁။ ရင်းနှီးငွေမှ ပြန်ရသောဝင်ငွေအပေါ် အခွန်မကောက်ခံသင့်ဟူသော အဆိုပြုချက်များနှင့် ပတ်သက်လျှင် မျှတမှု (equity) နှင့် စွမ်းရည်ပြည့်ဝမှု (efficiency) တို့နှင့်သက်ဆိုင်သော အကြောင်းပြချက်များ ရှိသည်။ အချို့က ရင်းနှီးမတည်ငွေ (capital) အပေါ်တွင် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းကို ငြင်းဆိုကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လက်တွေ့၌ အဆိုပါအခွန်ကို ကောက်ခံရာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှုစရိတ်များ ကြီးမြင့်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမတည်ငွေအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ရာတွင် အခွန်စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းများ လွန်စွာရှုပ်ထွေးသောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း တခြားတစ်ဖက်တွင် ရင်းနှီးမတည်ငွေအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး မျှတမှုရှိသည်ဟူသော ခိုင်ခိုင်မာမာ ထောက်ခံအဆိုပြုချက်များလည်းရှိပါသည်။ ထောက်ခံသူများက ယင်းအခွန်များကို ကောက်ခံခြင်းမရှိပါက လူ့အဖွဲ့အစည်းရှိ ချမ်းသာကြွယ်ဝဆုံးသောသူများ၏ ဝင်ငွေအတော်များများသည် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းမှ လွတ်ကင်းနေပေလိမ့်မည်ဟု ထောက်ပြကြပါသည်။

၂။ ရင်းနှီးမတည်ငွေမှ ပြန်ရချက်များ (return to capital) အပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းသည် စုဆောင်းငွေနှင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအား လျော့နည်းသွားစေနိုင်သည်။ သေးငယ်ပြီး တံခါးဖွင့်ချေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် (open economy) ကျင့်သုံးသောနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ၏ပြန်ရချက် (returns to domestic investors) အပေါ်တွင် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းက ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ကို မပြောင်းလဲသော်လည်း ပြည်ပမှ ငွေချေးယူမှု (borrowing form abroad) ကို မြင့်တက်လာသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အရွယ်အစားကြီးမားသည့် လက်ရှိ ချေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် တွင် စုဆောင်းငွေအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းမှာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို လျော့ကျစေပြီး၊ ပြည်ပ ချေးငွေမချေးငှားနိုင်ခဲ့သော် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှာ ပို၍ လျော့ကျသွားနိုင်သည်။

၃။ အရုံးပေါ်မှုအား အပြည့်ဝ ထောက်ပံ့မှုများ (အစိုးရက အမြတ်အပေါ်အခွန်ကောက်သည့် နှုန်းထားနှင့်အတိုင်း အရုံးပေါ် ရာတွင်လည်း ထောက်ပံ့ပေးခြင်း) သည် ရင်းနှီးငွေအပေါ်ပြန်ရချက် ကို အနည်းဆုံး “သုံည” ဖြစ်စေပြီး၊ ပို၍စွန့်စားမှုယူခြင်း (risk taking) ကို ဖြစ်စေပါသည်။ အရုံးပေါ်မှုအား ဖြည့်စွက်

ထောက်ပံ့မှုများကို အလွန်ကန့်သတ်ထားပြီး၊ ယင်းကြောင့်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုအပေါ် အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းသည် စွန့်စားမှုယူခြင်းကို လျော့နည်းစေသည်။

၄။ ပိုင်ဆိုင်မှုရောင်းချ၍ ရသော အမြတ်ငွေ (အချိန်နှင့်အမျှ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းတန်ဖိုး တိုးမြှင့် လာသော ပမာဏ) သည် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီမှ ရရှိသော ရင်းနှီးငွေအပေါ် ပြန်ရချက်ကဲ့သို့သော အမျိုးအစားဖြစ်သည့်အတွက် အခြားပြန်ရချက်များကဲ့သို့ပင် ယင်းအမြတ်ငွေအပေါ်တွင်လည်း အခွန်စည်းကြပ်သင့်သည်။ သို့သော် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းရောင်းချ၍ရသော အမြတ်တန်ဖိုးတက်ခြင်း ၊သို့မဟုတ်၊ အရုံးပေါ်ခြင်းကို တိုင်းတာရာတွင် ပြဿနာများရှိနိုင်ပါသည်။

၅။ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းအမြတ်တန်ဖိုးတက်ခြင်းအပေါ် အခွန်ကောက်ခံသင့်သည့် အကြောင်းရင်းမှာ ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများကို ရောင်းချသည့်အခါမှာသာ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းအပေါ်အခွန်ကောက်ခံခြင်း သည် Locked-in effect (လူများသည် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို အမြတ်များများရရှိရန် ရောင်းချမှုမပြုပဲ ကာလရှည်ကြာ ကိုင်ထားခြင်း) ကို အားပေးရာရောက်စေပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် Locked-in effect အဓိကဖြစ်ပေါ်ရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ အသက်ရှင်သမျှကာလပတ်လုံး ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းအား လက်ဝယ်ထားရှိခြင်းဖြင့် အမြတ်ငွေ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းအား လုံးဝ လွတ်ကင်းအောင်လုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အမြတ်ငွေများကို ယင်းသို့ အမြတ်အစွန်း ကြီးကြီးမားမားရရှိအောင် လက်ဝယ်ကိုင်ဆောင်ထားသရွေ့ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းဖြင့် Locked-in effect ကို များစွာလျော့ချနိုင်မည်။

၆။ ဖွံ့ဖြိုးပြီးအဆင့်မြင့်နိုင်ငံများအနက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် မညီမျှမှုအဆင့် အမြင့်မားဆုံး ဖြစ်ပြီး ၎င်းနိုင်ငံတွင် ဓနကြွယ်ဝမှုကို မညီမမျှဖြစ်စေသော အခွန်ပြဌာန်းချက်များဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စရပ်များ ရှိပါသည်။ ရင်းနှီးငွေအတွက် အထူးပြဌာန်းချက်များ (အမြတ်ခွန်များနှင့် အမြတ်ဝေစုများ (dividends) များ အပေါ် နည်းပါးသည့် အခွန်နှုန်းထားများနှင့် အခြေဥစ္စာပစ္စည်း ရောင်းချမှုအပေါ် မျက်နှာသာပေးမှုများ) မှာ ဝင်ငွေခွဲဝေမှုတွင် ထိပ်ဆုံး၌ရှိသူများ (ကြွယ်ဝချမ်းသာသူများ) အတွက် အကျိုးခံစားခွင့်များကို ပိုမို ဖြစ်စေပါသည်။

၇။ ပျက်ဆီးဆုံးရှုံးသွားသော (သို့မဟုတ်) အသုံးမဝင်တော့သောကြောင့် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်း၏ ကျဆင်းသွားသော အမှန်တန်ဖိုးကို လွယ်လွယ်ကူကူ တိုင်းတာရန် မဖြစ်နိုင်စွာကြောင့် အစိုးရအနေဖြင့် တန်ဖိုးလျော့ကျမှု (depreciation or depreciation allowances)ကို ခန့်မှန်းခြင်းအတွက် လွယ်ကူရိုးရှင်းသော စည်းမျဉ်းများအား အသုံးပြုသည်။ လွယ်ကူရိုးရှင်းသော စည်းမျဉ်းများအရ ဥပမာအားဖြင့် ၁၀ နှစ်သက်တမ်း

ရှိသော ပစ္စည်းအတွက် တစ်နှစ်စီအသုံးပြုပြီးတိုင်း ပစ္စည်းတန်ဖိုး၏ ၁၀ ပုံ ၁ ပုံ တန်ဖိုးလျော့ခြင်းသည်ပင် ရက်ရောစွာပြုရာကျနေပေသည်။ စတင်အသုံးပြုသည့်နှစ်များတွင် ယင်းသို့ ၁၀ ပုံ ၁ ပုံ depreciation ပြုလုပ်ခြင်းသည် ၎င်းနှစ်များအတွက် အမှန်ဖြစ်သည့် တွက်ခြေကိုက်တန်ဖိုးလျော့ခြင်း (true economic depreciation) (ယင်း၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ပြည့်စုံကောင်းမွန်သောငွေကြေးဈေးကွက်တွင် ပိုင်ဆိုင်မှု၏ စုစုပေါင်း တန်ဖိုးလျော့ကျမှု) ထက်ပို၍ တန်ဖိုးလျော့ခဲ့ပေးပြီးဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရက်ရောစွာကျသည်ဟု ယူဆခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းက ရည်ရွယ်ရင်းနှင့်ကွဲလွဲပုံပျက်မှု distortion ကို ဖြစ်စေပြီး၊ နှစ်ရှည်ကြာသက်တမ်းခံသည့် ရရန်ပိုင်ခွင့်ပစ္စည်းများ (အပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှု) ကို မျက်နှာသာရစေပါသည်။ သဘောသဘာဝအားဖြင့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် တန်ဖိုးလျော့တွက်ခြင်းသည် အမှန်ဖြစ်သင့်သည့် တန်ဖိုးလျော့ (true economic depreciation) ဖြစ်ရန် ၊သို့မဟုတ်၊ ဝယ်ယူသည့်နှစ်တွင် တန်ဖိုးလျော့စတွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအခြေအနေတွင် ရင်းနှီးငွေမှ ပြန်ရချက်အပေါ် စည်းကြပ်သောအခွန်မဟုတ်ဘဲ အမြတ်စစ်စစ်အပေါ်တွင်ကောက်သော အခွန်ဖြစ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

၈။ တကယ်တမ်းတွင် အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် အမည်ခံပြန်ရချက် (အမည်ခံအမြတ် - nominal returns) ပေါ်တွင်မဟုတ်ဘဲ အမှန်ပြန်ရချက်များ (real returns) အပေါ်တွင်သာ အခွန် စည်းကြပ်ရမည် ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းအတွက် ငွေဖောင်းပွမှုဆိုင်ရာ ညွှန်ကိန်းများရှိထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို တိုင်းတာရန်ခက်ခဲပါသည်။ တစ်ချို့သောကိစ္စများတွင်သာ ညွှန်ကိန်းဖြင့် စဉ်းစားခြင်း (ဥပမာ အားဖြင့် ကြွေးမြီအပေါ်မဟုတ်ဘဲ မတည်ပစ္စည်းမှအမြတ်ငွေအပေါ်သာ ညွှန်ကိန်းထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း) သည် အခွန်ကောက်ခံမှုကို ပို၍ ပုံသဏ္ဍာန်ပျက်ယွင်းစေပါသည်။

အဓိက အသုံးအနှုန်းများ

Depreciation - အချိန်ကြာလာသည်နှင့်အမျှ ပစ္စည်းတန်ဖိုးလျော့လာခြင်း၊ ယိုယွင်းပြုန်းတီး ပျက်စီးမှုကြောင့် ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းတစ်ခု၏ ကျဆင်းသွားသောတန်ဖိုး ဖြစ်ပါသည်။

Accelerated depreciation - စာရင်းကိုင်နည်းလမ်းများ ၊သို့မဟုတ်၊ ဝင်ငွေခွန်တွက်ချက်ခြင်း နှင့်သက်ဆိုင်၍ တန်ဖိုးလျော့သတ်မှတ်ရာတွင် ရရန်ပိုင်ခွင့်ပစ္စည်း၏ အစောပိုင်သက်တမ်းကာလများအတွက် တန်ဖိုးလျော့ ပိုမိုသတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ပစ္စည်းသက်တမ်းပိုမိုကြာမြင့်သည့် ရရန်ပိုင်ခွင့်ပစ္စည်းများအသုံးပြုမှုများသည် စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် နည်းပညာအခြေခံလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို အားပေးပါသည်။

Stratighted depreciation - မတည်ပစ္စည်း၏ သက်တမ်းတစ်လျှောက် တန်ဖိုးလျော့သတ်မှတ်ခြင်းကို အညီအမျှ တွက်ချက်သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

Depreciation allowances - အခွန်ပေးဆောင်ရာတွင် မတည်ပစ္စည်းတန်ဖိုးလျော့လာမှုအတွက် အမြတ်ငွေကို လျော့နည်းပြန်ခွင့်ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

Exchange inefficiency - လူတစ်ယောက်သည် မိမိပိုင်ပစ္စည်းကို အခြားတစ်ယောက်က ပိုလိုအပ်နေသော်လည်း မရောင်းချဘဲ မိမိလက်ဝယ်တွင်သာ ကိုင်ထားသောကြောင့် ဖြစ်လာသော နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးမရှိသောဈေးကွက်အခြေအနေ ဖြစ်ပါသည်။

Locked-in effect - လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ပိုင်ဆိုင်မှုများကို မရောင်းချဘဲ လက်ဝယ် ကိုင်ထားပါက အခွန်ပေးရန်တာဝန်ကို အချိန်ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော အခြေအနေ။

Nominal capital gain (or capital profit) - မတည်ငွေရင်း/ပစ္စည်းမှ အမည်ခံ အမြတ်ရငွေ၊ (လက်ရှိဈေးကွက်ပေါက်ဈေးမှ ရရှိသော အမြတ်ငွေ)

Real capital gain - မတည်ငွေရင်းမှ ငွေကြေးဖောင်းပွမှုကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ပြီးသော အမှန် အမြတ်ငွေ။

Straight-line depreciation - ပုံသေပမာဏ (သို့မဟုတ်) ပုံသေနှုန်းဖြင့် နှစ်စဉ်တသတ်မတ်တည်း မတည်ပစ္စည်း၏တန်ဖိုးလျော့ ခြင်း။

True economic depreciation - (မတည်) စက်ပစ္စည်း၏ တန်ဖိုး အမှန်တကယ် ဈေးကွက်တွင် တန်ဖိုးယုတ်လျော့မှု။

အခန်း (၂၂)

The Personal Income Tax

တစ်ဦးကျ ဝင်ငွေခွန်

၁။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အခွန်စနစ်သည် အိမ်ထောင်စု၏ နှစ်စဉ် ဝင်ငွေအပေါ်တွင် ဝင်ငွေများလေ ပိုကောက်လေဖြစ်သည့် သဘောတရား (progressive taxation) အပေါ်တွင် အခြေခံသည်။

၂။ ဝင်ငွေအခွန်စနစ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဝင်ငွေများအား သတ်မှတ်ဖော်ထုတ် ခြင်းနှင့် အခွန်ကောက်ခံသည့်အချိန်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့တွင် ပြဿနာများရှိသည်။ ဝင်ငွေ များအား သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရာတွင် အဓိကရင်ဆိုင်ရသည့်ပြဿနာမှာ သာမန်သုံးစွဲမှုနှင့်ဆိုင် သောကိစ္စရပ်များ (ordinary consumption activities) နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ (activities that are motivated by business considerations) ခွဲခြားသိရန် ခက်ခဲခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ လက်တွေ့ကျင့်သုံးနိုင်သော အလုပ်ဖြစ်နိုင်သော ဝင်ငွေခွန်စနစ်ကို ပုံဖော်ရာတွင် ကြုံတွေ့နိုင် သောပြဿနာအများအပြားမှာ (ယင်းစနစ်ကျင့်သုံးရန်) ကုန်ကျစရိတ်များ (နှုတ်ရန်) အတွက် မည်သည်တို့ လိုအပ်မည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမသိရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ (ဥပမာ -ဝင်ငွေ ခွန်တွက်ချက်ရာတွင် အချို့သော ဆေးဝါးကုသမှုများအတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို လျော့ပေး သင့်မသင့်ကို သိရှိနိုင်ရန်)

၄။ အခွန်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ပြဌာန်းချက်များသည် မျှတမှုနှင့် မက်လုံးပေးလိုသည့် စဉ်းစားချက်များ ကြောင့် ဝင်ငွေအပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ လူတစ်ဦးကျအပေါ်တွင်လည်းကောင်း အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့် (လျော့ပေါ့ပေးမှု) အပေါ် အခွန်နှုန်းထားအပေါ်ချိန်ညှိမှုများ ဆောင်ရွက်ခွင့်ပြုပါသည်။ ယင်းတို့ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားမှုမရှိလျှင်ပင် ယင်းသို့ အခွန်လျော့ပေါ့ပေးမှုများတွင် မျှတစေလိုမှုနှင့် မက်လုံးပေးလိုမှုများ ပါဝင်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဆေးဝါးကုသမှုများအတွက် အခွန်လျော့ချပေးမှုသည် ကျန်းမာရေးစောင့် ရှောက်မှုကုန်ကျစရိတ်များကို လျော့ကျစေမည်ဖြစ်ပြီး၊ (ဆေးကုသမှုကုန်ကျစရိတ်များသည်) ချမ်းသာ ကြွယ်ဝသူများအတွက် အခွန်လျော့ချမှုမှ အကျိုးပိုရနိုင်ပါသည်။

၅။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ အခြေခံအခွန်ယူနစ်မှာ အခြားနိုင်ငံအများစုနှင့်မတူဘဲ အိမ်ထောင်စုများ အပေါ်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ အခွန်စနစ်တွင် အိမ်ထောင်စုအခြေအနေအမျိုးမျိုးအား တရားမျှတစွာ အခွန်စည်းကြပ်မှုဖြစ်စေရန် ထောက်ပံ့ပေးသည့် ပြဌာန်းချက်များ ထည့်သွင်းထားပါသည်။

ကလေးစောင့်ရှောက်မှုစရိတ်အတွက် အခွန်လျော့ပေါ့မှုနှင့် အိမ်ထောင်သည်စုံတွဲများနှင့် အိမ်ထောင်မရှိသူများအား မတူညီသောနှုန်းထားများဖြင့် ကောက်ခံမှုများ စသည်တို့ပါဝင်ပါသည်။ ယခုလက်ရှိစနစ်တွင် ယခင်ကကဲ့သို့ တူညီသောဝင်ငွေ ရရှိသောသူများအား အိမ်ထောင်ပြုခြင်းအတွက် အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်း မရှိတော့ဘဲ အလွန် ဝင်ငွေကွာဟသူများ (ဝင်ငွေနိမ့်သူများ) အိမ်ထောင်ပြုခြင်းအတွက်ဆုကြေးကို ထောက်ပံ့ထားဆဲ ဖြစ်သည်။

၇။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ၁၉၈၆၊ ၁၉၉၃၊ ၁၉၉၇၊ ၂၀၀၁ နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ် အခွန်ဥပဒေ ကြမ်းများ (tax bills) သည် ဖက်ဒရယ်အစိုးရ၏ အခွန်စည်းမျဉ်းများ ((ကိုဒဥပဒေ) federal tax code) ပြဌာန်းချက်များ အဆင့်ဆင့်တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုအပေါ်သက်ရောက်မှုရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၆ (အခွန်)အက်ဥပဒေ 1986 Act သည် တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုကို အရှိန်တန်စေခဲ့သော်လည်း ၎င်းက လူချမ်းသာများအတွက် အထူးအခွင့်အရေးပေးသော အချက်အများအပြားကို ပယ်ဖျက်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အပေါင်ခံချေးငွေအတိုးနှုန်းကဲ့သို့ပင် ပြည်နယ်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ဝင်ငွေ၊ ရောင်းကုန်နှင့် ပစ္စည်းခွန်တို့ကို ဆက်လက်၍ လျော့နည်းသက်သာခွင့်ပေးနေဆဲဖြစ်သည်။ ဆေးဝါးကုသခွင့်များ အပါအဝင် အလုပ်သမားရပိုင်ခွင့်များကိုမူ အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းမရှိပေ။ ၁၉၉၃ ခုနှစ် အက် ဥပဒေသည်လည်း အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်များကို ဆက်လက်၍ တိုးတက်စေခဲ့ပြီး၊ ယင်းအရ ဝင်ငွေအဆင့်မြင့်မားသူများအပေါ် ကောက်ခံသောအခွန်နှုန်းကို များစွာတိုးမြှင့် (၂၈ ရာခိုင်နှုန်း မှ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါး) ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းနောက်ပိုင်း အခွန်စနစ်ပြောင်းလဲမှုများက အမြတ်ခွန်အပေါ်တွင် အခွန်ကောက်ခံမှုကို ကြီးကြီးမားမားလျော့ချခြင်းဖြင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများအပေါ် အကျိုးဖြစ်စေခဲ့ပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကလေးစရိတ် အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးမှုများလည်း ရှိပါသည်။ ယင်းပြောင်းလဲမှုများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများမှာ လစာငွေကောင်းကောင်း ရရှိသူများအတွက် ထိခိုက်စေပြီး၊ မတည်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှ အမြတ်အစွန်းကြီးကြီးရရှိသူများအတွက်လည်းကောင်း၊ ကလေးရှိသည့် အလယ်အလတ်ဝင်ငွေရရှိသူများအတွက်လည်း အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၈၆ ခုနှစ် အခွန်ဥပဒေက အဓိကဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည့် အခွန်ကောက်ခံရာတွင် လွယ်ကူရှင်းလင်းစေမှုများကို ကပြောင်းကပြန်ဖြစ်စေပြီး၊ ပညာရေးနှင့် မတည်ပစ္စည်း/ငွေရင်းမှ အမြတ်ရငွေများအပေါ်တွင်ကဲ့သို့သော အသေးစိတ်တစ်ခုချင်းစီအလိုက်အထူးပြုသည့် အခွန် ဆိုင်ရာပြဌာန်းချက်များ ပါဝင်လာခဲ့ပါသည်။

Key Concepts

Adjusted gross income (AGI) - စုစုပေါင်းဝင်ငွေမှ အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ရသော စုဆောင်းငွေ၊ ကလေးပြုစုပျိုးထောင်စရိတ်နှင့် အခြားအရာများစသည်တို့ နှုတ်ပြီးနောက်ရလာသည့် ဝင်ငွေ။ အမြတ်ခွန် တုတ်ရာတွင် ခွင့်ပြုပမာဏများ နှင့် စရိတ်နှုတ်ပြီးကျန်သော ဝင်ငွေ။

Barter arrangements - တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကုန်စည်တိုက်ရိုက် ကုန်သွယ်ဖလှယ်မှု။

Child and dependent care tax credit - ကလေးနှင့် မှီခိုသူများ စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် ပေးသော အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်။

Child tax credit - မိသားစုတွင်းရှိ ကလေးအရေအတွက်ပေါ်မူတည်၍ပေးသော အခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်။

Effective tax rate - ဝင်ငွေနှင့် အခွန်ပေးဆောင်ရငွေအချိုး။

Flat-rate tax schedule - အခြေခံအခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်အဆင့်ထက်များသည့်ဝင်ငွေများအားလုံး အတွက် တပြေးညီအခွန်နှုန်း။

Haig-Simons concept - ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှုများနှင့်ဆိုင်သော အယူအဆဖြစ်ပြီး၊ စီးပွားရေး အရအခြေအနေကောင်းမွန်မှုကို တိုင်းတာခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းယူဆချက်အရ ဝင်ငွေသည် စားသုံးနိုင်မှု + ကြွယ်ဝမှုတန်ဖိုး အသားတင်အပြောင်းအလဲ (Income = Consumption + Change in net worth) နှင့် တူညီသည်ဟု ယူဆသည်။

Marginal tax rate - အခွန်ပေးဆောင်ရမည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်တာတစ်ယူနစ်တိုးလာတိုင်း အခွန်တိုး မြင့်ပေးဆောင်ရမည့်ပမာဏဖြစ်ပါသည်။ (ဥပမာအားဖြင့် ဝင်ငွေ တစ်ဒေါ်လာပိုမိုရရှိသည့် အတွက် ထပ်မံပေးဆောင်ရမည့် အခွန်)

Marriage tax - (တစ်ဦးချင်းစီ အခွန်ပေးဆောင်နေရာမှ) အိမ်ထောင်ပြုပြီး အခွန်ပေးဆောင်ရာတွင် (အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦးချင်းစီ အခွန်ပေးဆောင်စဉ်ကထက်) အခွန်ပိုမိုကျသင့်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

Marriage subsidy - (တစ်ဦးချင်းစီ အခွန်ပေးဆောင်နေရာမှ) အိမ်ထောင်ပြုပြီး အခွန်ပေးဆောင်ရာတွင် (အိမ်ထောင်ဖက်တစ်ဦးချင်းစီ အခွန်ပေးဆောင်စဉ်ကထက်) အခွန်လျော့နည်း ကျသင့်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

Present discounted tax - လက်ရှိပေးဆောင်ရမည့်အခွန်ကို အနာဂတ်သို့ ရွှေ့၍ပေးဆောင်သည့်အခွန်
(ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းကြောင့် အမှန်ပေးဆောင်ရငွေကို လျော့ချခြင်း)

Standard deduction - အခွန်စနစ်က ပေးဆောင်ရမည့်အခွန်အမျိုးအစားများကို ပမာဏတစ်ရပ်
နှုတ်ယူခွင့်ပြုမှု။

Taxable income - အခွန်စည်းကြပ်နိုင်သော ဝင်ငွေ။

Tax credits - အစိုးရက တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းသို့ဖြစ်စေ၊ မိသားစုအတွက်ဖြစ်စေ ထောက်ပံ့
ပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကလေးရှိပြီး ဝင်ငွေတစ်ရပ်ထက်နိမ့်သောဝင်ငွေရှိသည့်မိသားစုအတွက်
ထောက်ပံ့ပေးခြင်းမျိုး၊ ရက်သတ္တပတ်တစ်ခုလျှင် သတ်မှတ်ဝင်ငွေတစ်ရပ်ထက်နိမ့်သောလုပ်သား များကို
ထောက်ပံ့ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း (၂၃)

The Corporation Income Tax

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန်

၁။ စီးပွားရေးကဏ္ဍအတွင်း ရင်းနှီးမတည်ငွေအပေါ် စည်းကြပ်သောအခွန်ဟု ရှုမြင်ကြပါသည်။ ထိရောက်သောအခွန်နှုန်းသတ်မှတ်ခြင်းသည် တန်ဖိုးလျော့ထည့်သွင်းတွက်ချက်ခြင်းနှင့် ငွေချေး၍ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေခြင်းစသည်တို့အပါအဝင် များစွာသော အသေးစိတ်အချက်များအပေါ်တွင် မူတည် သည်။ ကာလရှည်တွင် စုဆောင်းငွေများသည် သင့်တင့်မျှတစွာ အပြောင်းအလဲရှိလျှင်သော် လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးငွေများသည် နိုင်ငံတကာသို့ ရွှေ့ပြောင်းနိုင်လျှင်သော်လည်းကောင်း အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးအတော် များများသည် စားသုံးသူများနှင့် အလုပ်သမားများအပေါ်တွင် ကျရောက်ပေ မည်။

၂။ စီးပွားရေးစနစ်တွင် ရင်းနှီးမတည်ငွေ ရရှိနိုင်မှု (ရောင်းလိုအား) သည် ပုံသေရှိနေပြီး စီးပွားရေး စနစ်သည် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိနေလျှင် အခွန်၏အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ ရင်းနှီးငွေများအား စီးပွားရေးကဏ္ဍ (Corporate sector) မှ စီးပွားရေးမဟုတ်သော ကဏ္ဍ (Non-corporate sector) သို့ (အခွန်နှုတ်ပြီး အမြတ်ပြန်ရချက်တူလျှင်) ရွှေ့ပြောင်းသွားစေသည်။ မတည်ငွေရင်းအပေါ် အခွန်နှုတ်ပြီး ပြန်ရချက်များမှာ အခွန်ပေးဆောင်ရသည့်ပမာဏထက်ပင် နည်းနိုင်ပါသည်။

၃။ လက်ရှိအခွန်စနစ်တွင် အတိုးနှုန်းပေးဆောင်မှုများသည် အခွန်နှုတ်ပြီး ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည် မှာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတိုးမြှင့်ရန် ဘဏ္ဍာငွေကို ငွေချေးငှားခြင်းဖြင့်ရှာဖွေသည်ဆိုလျှင် (အတိုးနှုန်း အပေါ် အခွန်နှုတ်ပြီးဖြစ်သည့်အတွက်) တွက်ခြေကိုက်တန်ဖိုးလျော့ထားသည့် (true economic depreciation) ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်မှာ လုပ်ငန်း၏ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကို ပုံစံပျက်ပြားစေခြင်းမရှိပါ။ ပို၍ မြန်မြန်ဆန်ဆန်တန်ဘိုး လျော့ချခြင်း (မတည်ပစ္စည်း၏ သက်တမ်းအစောပိုင်းနှစ်များတွင် တန်ဖိုးလျော့ပိုမြန်မြန်တွက်ခြင်း - accelerated depreciation) က စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ရင်းနှီး မြုပ်နှံမှုကို အားပေးပါသည်။ ယင်းသို့အခွန် ကောက်ခံမှုမှာ ချေးငွေရရှိရန်ခက်ခဲသောလုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်းအသစ်များအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု ရှုမြင်နိုင်သည်။

၄။ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ယခင်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေသောနည်းများ နည်းတူ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုအသစ်များကို ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေသည်ဆိုသည်ကို တထစ်ချ မသတ်မှတ် နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့်

အခွန်များ၏ ပျမ်းမျှ မတည်ငွေရင်းကုန်ကျစရိတ်အပေါ် သက်ရောက်ပုံနှင့် မတည်ငွေရင်း ကုန်ကျစရိတ်အသစ်မြင့်တက်လာမှု တစ်ယူနစ်ချင်းအပေါ် သက်ရောက်ပုံတို့မှာ ကွဲပြားခြားနားနိုင်ပါသည်။

၅။ စီးပွားရေးကဏ္ဍမှာ ယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအားနည်းလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုမှ ရရှိလာသည့်အမြတ်ငွေများအပေါ် အခွန်ကောက်ခံခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ဈေးကွက်(ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု) ကို ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ပျက်ယွင်းစေခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်လည်း ယင်းလုပ်ငန်းများ၏ မတည်ငွေရင်းမှ အမြတ်ပြန်ရ ချက်များအပေါ် အခွန်ကောက်ခံမှုဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် စားသုံးသူဈေးနှုန်း (ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု ဈေးနှုန်း) များကို မြင့်တက်စေနိုင်ပါသည်။ စားသုံးသူဈေးနှုန်း (ကုန်စည် နှင့် ဝန်ဆောင်မှုဈေးနှုန်း) များ မြင့်တက်မှုမှာ အခွန်ကြောင့် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မြင့်တက်ရသည်ထက် ပိုနိုင်ပါသည်။

၆။ လုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဆန်းစစ်ရာတွင် တစ်ဦးကျဝင်ငွေခွန်၏ အကျိုး သက်ရောက်မှုနှင့်တပြိုင်တည်း လုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန်၏အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုတစ်ယူနစ်မြင့်တက်လာခြင်း (marginal investment) ကြောင့် ဖြစ်လာသည့် စုစုပေါင်း ပေးရန်တာဝန်ရှိသောအခွန် (လုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန် + တစ်ဦးကျ ဝင်ငွေခွန်) သည် ယင်းရင်းနှီး မြုပ်နှံမှုအတွက် မည်သို့ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေသည် (တိုက်ရိုက်ချေးငွေဖြင့် ၊ သို့မဟုတ်၊ ငွေချေးစာချုပ်စာတမ်းများ - equity) အပေါ် မူတည်ပါသည်။ အခွန်ကောက်ခံမှုပုံစံ (tax structure) သည် လုပ်ငန်းက မတည် ငွေရင်းကိုမည်သည့်နည်းလမ်းနှင့်ရှာဖွေသည့်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိပါသည်။

၇။ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် စုစုပေါင်းအခွန်ပေးဆောင်ရငွေကိုသက်သာစေသည့် အခြားအမြတ်ဝေစု ခွဲပေးသည့်နည်းလမ်းများရှိဖြင့် အမြတ်ဝေစုခွဲပေးခြင်းကို dividend paradox ဟုခေါ်သည်။

၈။ လုပ်ငန်းခွန်သည် လုပ်ငန်းရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုပုံစံအမျိုးမျိုးအပေါ်တွင် မညီမျှစွာ ကျသင့်နိုင်မှုများ ရှိပြီး ၎င်းအပေါ်မူတည်၍ အချို့သော ရန်ပိုင်ခွင့်များနှင့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍများသည် ကျန် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အမျိုးအစားများထက် ပို၍ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ စီးဝင်နိုင်ပါသည်။

၉။ ဘောဂဗေဒပညာရှင် အတော်များများသည် လုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန်နှင့် တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်တို့ကို တစ်ခုတည်းအဖြစ်ပေါင်းစည်းကောက်ခံသင့်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

၁၀။ နိုင်ငံတကာလုပ်ငန်းကြီးများ (multinational firms) ကြီးထွားလာမှုနှင့်အတူ လုပ်ငန်းခွန်ကို စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာအခက်အခဲများ အထူးသဖြင့် အမြတ်ငွေတွက်ချက်ရာတွင် မည်သည့်နိုင်ငံမှ မည်မျှရရှိ

သည်ကို တိတိပပသိရှိနိုင်ရန် ခဲယဉ်းသည့် အခက်အခဲများ ရှိပါသည်။ Arm's-length transfer pricing approach (ငွေရေးကြေးရေး ဆက်နွယ်မှုမရှိသော သို့မဟုတ် ဆက်စပ် ပတ်သက်မှုမရှိသူများအကြား ဈေးနှုန်းသတ်မှတ်ရောင်းဝယ်မှုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်း) နှင့် unitary approach (တစ်ပေါင်းတည်း ဆက်စပ်မှုရှိသောချဉ်းကပ်မှုနည်းလမ်းဟူ၍ ၂ မျိုး ရှိပါသည်။

Key Concepts

Accelerated depreciation - နှစ်ရှည်သက်တမ်းရှိ ပိုင်ဆိုင်မှု၏ အစောပိုင်းသက်တမ်းများတွင် မြန်မြန်ဆန်ဆန်တန်ဖိုးလျော့ထားသော နည်းလမ်း။

Corporate veil - လုပ်ငန်း၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့်တာဝန်များသည် အစုရှယ်ယာဝင်များ၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ပင်ဖြစ်ခြင်း။

Debt - ချေးငွေ၊ ကြွေးမြီ။

Integration of corporate and individual income taxes - လုပ်ငန်းဝင်ငွေခွန်နှင့် တစ်ဦးချင်း ဝင်ငွေခွန်တို့အား တစ်ပေါင်းတည်း ပေါင်းစပ်ကောက်ခံမှု။

Managerial firms - အမြတ်တိုးပွားအောင်ဆောင်ရွက်သည်ထက် မန်နေဂျာများ၏ အကျိုးစီးပွား အတွက်ဆောင်ရွက်နေသော လုပ်ငန်းများ။

Tax base - အခွန်စည်းကြပ်ပိုင်ခွင့်ရှိသော အခွန်အခြေ။

Tax-induced merger - အခွန်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အခက်အခဲများ၊ စွမ်းရည်မပြည့်ဝမှုများ ကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် အရုံးပေါ်နေသောလုပ်ငန်းများနှင့် အမြတ်ရသောလုပ်ငန်းများ ပေါင်းစည်း ခြင်း။